

מסורת הש"ס

(א) [לעיל נח: ט] כרכות לד: שבת סג, א. כרכות לד: שבת סג, קנ"א: פסחים סח: לעיל נח: ט. ד' וצברכו ליה, א' כרכות לד: (ו) [שם] ו' וצברכו ליה א"ל ר"ש בר מנחם, (ח) [שם] ו' וצברכו ליה, (ט) [שם] ו' וצברכו ליה, יג. ע"ש, י' אבות פ"ג משנה יא, (כ) [מוספתא דפרה פ"ד ותוספתא דהלת פט"ו], (ל) [שם] לפי ד"ה [לעיל], (מ) [שם] אחר ד"ה [כמשותף], (נ) [מסות כד,].

הנהגות הגר"א

[א] נ"ב זה המנהג לדיבור לש"ס לא נמשך, נמחק ב' ימות לו למשה וי"ב להם לישראל:

מוסף רש"י

אין להם משיח לישראל. שמחיה היה משיח ועלו נאמר כל הנבואות אלוהים קצין בעת שישאל ויגיד ויגיד ויגיד (ועל פ"ג). לא נתבאר. הטבות והנחמות (ברכות ד:). דברי חננו שלם (שבת סג). עין לא ראתה. עין של נביא לא שלטה לנחמה (שם) לא נאלת ולא נגלת לשום נביא (ברכות ט). שהיא רחוק מעבירה. שהיא רחוק מן העבירה. דהיינו דליק מעיקרו (שם). פרקמטיא. מתעסק במנוח תלמוד חכם כדי להגיע לנד שגור וסע פניו בעסקו בתורה ע"י אלו (כתובות ק"א). המגלה פנים בתורה. כל על דברי תורה בחופזה ונגלו עות פניו, כגון משה ויהוה וישיב וירושם בחזונו של דו"ק, כל המנהג למנוח אלא ויחנה פתח פלג, ויטן ראונו כימי קציר מים (שבועות יג). המחלל את הקדשים. שאלו שממין הכלה ומחלל מקדשתן (אבות פ"ג מ"א). והמבזה את המועדות. חילל חולו של מועד נעשית מלכא, או שנהג כהם מנהג חול בחלילה ונפשיה, הדואלי ויזים תמונה כיום טוב אינו מושג ומתעורר, כל אלה נפקו מבי דבר ה' בזה, שנהג כהם מנהג חולו (שם). והמפרי ברייתו כו'. שאלו רוצה לינוח, את כניו הכפר (שם). והמגלה פנים בתורה כו'. דהיינו אפיקורוס כמשה שהיה דורש אגדות של דו"ק כו' (שם). והמלביץ פני חבירו ברבים, לא יעשה הכי מפניו ליה מקל (שם). ונ"ש ש"ג כן באו, הלכנו, דלול סומקא ואמי מירא (שם).

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

צ"ט.

עין משפט נר מצוה

יב א מיי פ"ח מהל' משנה הלכה ז וע"ש כ"מ: ב מיי פ"ח מהל' משנה הלכה ז וע"ש מלכס הל' ב: ג א מיי שס פ"ו הלכה ד: ד מיי פ"ו מהל' דעות הל' ב טו"ש"ע י"ד ק"י רנ"ג סעי' י"א: ד ה מיי פ"ג מהל' משנה הלכה ד: ו [מיי שס הל' י"א]: ז [מיי שס הל' ד' ופ"ו מהל' דעות הל"ח ופ"ג מהל' חובל הל"ז טו"ש"ע מ"מ פ"ג מהל' טו"ש"ע י"ד ק"י רנ"ג מהל' משנה הלכה ח: טו ט מיי פ"ג מהל' מ"מ הלכה יג סמך עשין י"ב טו"ש"ע י"ד ק"י רנ"ג מהל' סה:

תורה אור השלם

1. כי הנה החשך יכסה ארץ ויחפר לאמיים ועליו יזרח י"י ויבורדו עולמו יראוה:
2. ארבעים שנה אקוט בדרו נאמר עם תע"י לקב וזהו שם לא פ"ג דר"ק: תהלים צה י
3. יתקו ביום ההוא ויפחות צר שבעים שנה כימי מלך אהרן מקץ שבעים שנה יתקו לצר בשירת הוזהר:
4. ישיהו כג טו ויפ"ק י"ד דור דר"ב: ולפ"י י"ד דור דר"ב: תהלים עב ה
5. גילי מחד בת ציון הריעי בת ירושלים הזה מלפך יבוא לך צדיק ונושע הוא עני ורוב על חמור ועל עיר בן אנתות: זכריה ט ט
6. ויעפר וירבעך ויאכלך את הפן אשר לא ידעת ולא ידעו אבתיך למען הודיע פי לא על הל"ח לבדו יתקו האדם פי על כל מוצא פי י"י יתקו האדם: דברים ח ג
7. שמתנו כימות עינינו שנת ראינו רעה:
8. תהלים צ טו ויאמר לאבך ידע תרע כי גר יתקו ורעך בארץ לא לקח ויבדו וענו אתם ארבע מאות שנה: בראשית טו יג
9. כי יום נקם בלבי וישנת אגולי ב"א: אגולי ב"א:
10. כי יבעל בחור בתולה יבעל ב"בן ומשולש חתן על בלה יקיש עליו אלהיך:
11. ישיהו סב ה למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבעתי לאבותיכם לתת להם כימי השמים על הארץ:
12. כי מן זה זאת לי אשר נשבעתי מעבר פי נח עוד על הארץ פן נשבעתי מקצף עליו ומגער בך:
13. ישיהו נד ט ומעולם לא שמעו לא האזינו עין לא ראתה אלהים וולתך יעשה למחבה לו:
14. בורא נוב שפתים שלום שלום לרחוק ולקרוב אהרן יי ויראיתו: ישיהו נו יט
15. אבני יי אלהיך אשר

לאיברי לא גליסי. שלא הולאתי דבר מפי שהיו איברי יכולין לשמוע אבל בצדי היה טעמן הדבר: ^ט [למען ירבו ימיכם כימי השמים על הארץ. ולא עמדו בצרלס כל כך אבל עמידין לעמוד כשיבא משיח: **כמשוש חסן**. שצעת ימי המשתה כן ישיש עליך שצעת ימים ויומו של הקב"ה אלף שנה: **כי מי נח**. כמו כימי נח כחשבון השנים שנמלא צידו ללוחו זמן שנשבע ה' מעבור מי נח עוד על הארץ כן נשבעתי כפי אותו חשבון נשבעתי מקצף עליך ומגער בך שלא אחריב את עולמי לאחר שיבא משיח עד שיכלה זה הזמן: **לא נפנכאו**. טובה לישראל: **עין לא ראתה**. דלין קץ לדבר: **לדיקוס אינו עומדין**. דגדול כחן של צעלי משוזה שאין צריה יכולה לעמוד (לפניהם) [צמחלתס]: **צרישא לרחוק**. שנמחק מן הקב"ה ואל"כ שז אלו צמחוזה והדר שלום לקרוב מעיקרא לדיק גמור דגדול כחן של צעלי משוזה: **שהיה רחוק מן העצירה**. כל ימינו דהיינו לדיק גמור: אפיקורוס ומגלה פנים מפורש לקמן [ע"ש]: **צריס צטר**. מילה: **מלך**. מן הפסוק הזה שכתוב כי דבר ה' בזה (אמר ר"א וכו') מחלל את הקדשים דמחלל קדשים ומצוה מועדות ומגלה פנים כו' היינו דבר ה' בזה) דציון הוא: **מפר צריס**. היינו את צריטי הפר: **מועדות**. חולו של מועד: **דקדוק** זה. חסרות וימרות: **מקו' ון** ומגוירי **שוה ון**. [ושאל רבו גזירה שוה] לא גמר מצוה: **המשנה**. זה עשועה כמו שאליה עיקר: **או העוד** ע"ו. היינו דבר ה' דבור שדבר הקב"ה צבנמו לישראל דלנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענוס: **חווה**. לשנוטה: זמר

א"ר יוחנן ללבי גליתי לאברי לא אבימי בריה דרבי אבהו ימות המשיח לישראל שבעת אלפים שנה שנאמר ^י ומשוש חתן על כלה (כ) ישיש עליך (ה') אלהיך אמר רב יהודה אמר שמואל ימות המשיח כמיום שנברא העולם ועד עכשיו שנאמר ^{יא} כימי השמים על הארץ רב נחמן בר יצחק אמר כימי נח עד עכשיו שנאמר ^{יב} כי מן נח זאת לי אשר נשבעתי ^{יג} אמר רבי חייה בר אבא א"ר יוחנן כל הנביאים כולן לא נתבאו אלא לימות המשיח אבל לעולם הבא ^{יד} עין לא ראתה אלהים וולתך (אלהים) יעשה למחכה לו ופליגא דשמואל דאמר שמואל ^{טו} אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכות בלבד ואמר רבי חייה בר אבא א"ר יוחנן כל הנביאים לא נתבאו אלא לבעלי תשובה אבל צדיקים גמורים עין לא ראתה אלהים וולתך ופליגא דרבי אבהו דא"ר אבהו ^{טז} (א"ר) ^{יז} מקום שבעלי תשובה עומדין שם צדיקים אינו עומדין שם שנאמר ^{יח} שלום שלום לרחוק ולקרוב ברישא רחוק ודרר קרוב מאי רחוק רחוק דמעיקרא ומאי קרוב קרוב דמעיקרא ודהשתא ורבי יוחנן אמר לרחוק שהוא רחוק מעבירה קרוב שהוא קרוב מעבירה ונתרחק ממנה וא"ר חייה בר אבא ^{יט} א"ר יוחנן כל הנביאים כולן לא נתבאו יאלא למשיח בתו לתלמיד חכם ולעושה פרקמטיא לתלמיד חכם ולמהנהג תלמיד חכם מנכסיו אבל תלמודי חכמים עצמן עין לא ראתה אלהים וולתך ^כ מאי עין לא ראתה אמר רבי יהושע בן לוי זה יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית ^{כא} ר"ל אמר זה ערן לא ראתה עין מעולם וא"ת אדם היכן דר בגן ואם תאמר גן הוא ערן תלמוד לומר ^{כב} ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן: והאומר אין תורה מן השמים וכו': תנו רבנן ^{כג} כי דבר ה' בזה ה' ומצותו הפר הכרת תכרת זה הפר האומר אין תורה מן השמים ד"א ^{כד} כי דבר ה' בזה ה' המגלה פנים בתורה פנים בתורה הפר זה המפר ברית בשר הכרת תכרת תכרת כולום הוה הכרת תכרת ויהוה של אברהם אבינו והמגלה פנים בתורה שלא כהלכה והמלביץ פני חבירו ברבים אף על פי שיש בידו תורה ומעשים טובים אין לו חלק לעולם הבא תניא אידך כי דבר ה' בזה ה' האומר אין תורה מן השמים ויפילו אמר כל התורה כולה מן השמים חוץ מפסוק זה שלא אמרו הקדוש ברוך הוא אלא משה מפי עצמו וזהו כי דבר ה' בזה ואפילו אמר כל התורה כולה מן השמים חוץ מדקדוק זה מקל וחומר זה מגורה שוה זו זה הוא כי דבר ה' בזה תניא היה רבי מאיר אמר הלומד תורה ואינו מלמדה זה הוא דבר ה' בזה רבי נתן אמר כל מי שאינו משגיח על המשנה ר' נהוראי אמר ^{כה} כל שאפשר לעסוק בתורה ואינו עוסק רבי ישמעאל אמר זה העובד עבודת כוכבים מאי משמעה דתנא דבי ר' ישמעאל כי דבר ה' בזה ה' המבזה דבור שנאמר [א] לו למשה מסיני ^{כז} אנכי ה' אלהיך לא יהיה לך אלהים אחרים וגו' ^{כח} רבי יהושע בן קרחה אמר כל הלומד תורה ואינו חוזר עליה דומה לאדם שזורע ואינו קוצר רבי יהושע אמר כל הלומד תורה ומשכחה דומה לשולדת וקוברת רבי עקיבא אמר זמר

15. ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפדר ויהי לארבעה ראשים: בראשית כ י. 16. כי דבר יי בזה ואת מצותו הפר הכרת תכרת הנפש והוא עונה בה: במדבר טו לא דוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים לא יתקו לך אלהים אחרים על פני: שמות כ ב